

JOANNIS TURNERI
ECCLESIAE ANGLICANÆ
PRESBYTERI SACERDOTIS

E T

NOSOCOMII REGALIS

QUOD EST

Ad D. THOMÆ in Suburbano LONDINENSI

REGII SACELLANI

CONTRA

Nefandum TRANSUBSTANTIATIONIS Dogma

DISSERTATIO,

A.D. XI. Kal. Maias, Anni MDCLXXXI.

In Publico CANTABRIGIENSIVM Gymnasio
recitata.

LONDINI,

Apud Gualterum Kettileb, sub Capite Insulato in Cæmeterio
D. Pauli, MDCXC.

ANSWER: $1000 \times 1000 \times 1000 = 10^9$ cubic feet

Viris Nobilissimis Præstantissimisque
EDOARDO & HENRICO

Fratribus F I N C I A N I S,

Magni Parentis Prosapiæ non minori;

E X C E L L E N T I S S I M O

DD. DANIELI Comiti Nottinghamiæ, &c.

Gloriosissimo Germanitatis nexu ac vinculo conjunctis:

Patronis Fautoribusque suis longâ Fide & Experienciâ
comperitis :

JOANNES TURNERUS,

*Inter Clientes minimus, obsequio tamen & af-
fectu nulli secundus, hanc Thesin Theologicam.
seipſis audientibus faventibusque olim reci-
tatam, cùm precibus votisque quæ fundunt
Amicissimi, quæque obstrictissimi debent, &
cum auguriis quæ fecerunt ipſi, ad avitum &
familiare decus gentis illustrissime non sine
anbelitu quodam contendentes, humiliter of-
fert & amicitia quæ dignantur eum sacram
nuncupat vorvetque;*

EDOARDO & HENRICO

Quæ Saga? quæ Magico virtus armata ve-
neno
Quæ mala Thessalicis instructa venefica succis
Philtora dat absurdis? & certis toxicis præbet?
Miscer & oppara dans dira aconit & saluti
Ut credant homines à Religione coadi
Quæ fieri non posse sciunt? quæque ipsa repugnant
Rebus verba suis & res nœct ordina verbis?
Quæ si quis de plebe miser, quem nulla bearet
Infula, nec sacris effent redimita tiaris
Tempora, dixisset, risum pro laude tulisset
Plumbeus, & merito convicia foeta cachinno?

TRANSUBSTANTIATIO

Repugnat Legi Mosaicæ

E T

EVANGELIO CHRISTI

E T

RECTÆ RATIONI.

SOlenne est his qui respondent in sacrâ Theologiâ futurâ disputationis telam ab explicatione terminorum ordiri. Verum ii mihi propositæ quæstionis termini obtigerunt, qui aut adeò faciles sint, ut explicationem non desiderent, aut adeò difficiles ut non admittant. Nam de *rectâ ratione* constat inter omnes, qui ejus in seipsis usum sunt experti, nedum, ut de câ re vel minimum dubitari possit, in Academiâ Principe literati orbis, inter tot viros doctrinâ & ingenio pariter præstantes, & in supremâ rationis humanæ regulâ constitutos; neque sanè *Christianis* hominibus obscurum esse potest quid per *Evangelium* debeat intelligi, aut quid per *Legem Mosaicam* Theologis. Una igitur restat explicanda, quæ si omnino explicari posset, frustrâ hæc omnis disceptatio institueretur, magnifica vox nihili, *transubstantiatio*, in quâ tamen populo scitè ostendandâ, ut aliquid rei subesse videretur, *Pontificii* Sacerdotes incredibile quantum laborant, viri illi boni fortasse, si unicum abesset, proditionis ac fidei sublesta crimen, sed neutiquam, ut opinor, *Delii Natatores*, Audite, sultis, Patres *Tridentinos* ad eluendas dogmatum Hereticorum fordes ad

B

At beſim

2 *Contra Transubstantiationem Pontificiam*

Athesim fluvium feliciter congregatos, & ex *Italico Tripode Germaniter* nugantes. Capite quarto sessionis decimæ tertiaræ, ita illi hoc quicquid est absurdissimæ teterimæque superstitionis declarantes, non fidem *Catholicam*, cuius nulla pars rationem habet infestam, nulla pietati nocet, aut à communi sensu aliena est, sed suam ipsorum stultitiam, infaniam, ignorantiam cum summa nequitia & immanitate conjunctam prodiderunt.

Quoniam *Christus Redemptor noster corpus suum id quod sub specie panis & vini offerebat verè esse dixit, ideo persuasum semper in Ecclesiâ Dei fuit, idque nunc denuo sancta hæc Synodus declarat, per Consecrationem Panis & Vini conversio nem fieri totius substancialiæ panis in substancialiæ corporis Christi Domini nostri, & totius substancialiæ vini in substancialiæ sanguinis ejus, quæ conversio convenienter & propriè à sancta Catholicâ Ecclesiâ Transubstantiatio est appellata.*

Eodem planè recidunt quæ ejusdem conventus venerandi Patres sub *anathematis* penâ sanciverunt, ejusdem sessionis Canone secundo.

Si quis dixerit in Sacrosancto *Eucharistiae* Sacramento remanere substancialiæ panis & vini unâ cum corpore & sanguine Domini nostri *Iesu Christi*, negaveritque mirabilem illam & singularem conversionem totius substancialiæ panis in corpus, & totius substancialiæ vini in sanguinem, manentibus duntaxat speciebus Panis & Vini, quam quidem conversionem *Catholicâ Ecclesiâ* aptissimè *Transubstantiationem* appellat, *anathema* sit.

Imò sit quicquid est uspiam dirarum & anathematum, sit ille, quisquis est, infelicissimus mortalium, omnibus, quotcunque ab infenso numine intentari, vel ab omnipotente infligi, vel ab omniscio excogitari possint, miseriis, ærumnis, morbis, cruciati bus devotus. Nam ea est hujus execrandi *Anathematis* dira fecunditas & feralis virtus, ut quemadmodum *Christi* salutare corpus, à Sacerdotalibus præstigiis furfuraceo cucullo teatum, nonnunquam dissilit in plures *Christos* & tot fiunt *Christi* quot sunt in minuciis nummulariis micæ, ita hæc ipsa friabilis execratio, si penitus executiatur, scinditur in multiformes diras, neque nos solum, qui, quia *Christiani* sumus, *Novatores* & *Haeretici* per contumeliam dicimus, pestifero afflato damnat, sed & ipsum, qui se

vocari

vocari amat, *Catholicum & Orthodoxum* orbem unā demittit ad *hæreticas paludes*. Nam profectò quisquis vim atque sententiam Canonis hujuscē *Tridentini* aliquantò pensiculatiūs considerabit, in eo non simplex anathema deprehender, sed malorum *Lernam* & *Nubes anathematum* humano generiminaciter impendentes reperiet contineri. Idem est enim ac si apertiūs dixissent,

Si quis dixerit Sacerdotem à Sanctā *Catholicā Ecclesiā* legitime riteque constitutum, non esse Deum Optimum Maximum, qui possit annihilare substantias panis & vini, ut in earum vicem substantiæ corporis & sanguinis Dominici succedant, Anathema sit.

Si quis dixerit annihilationem certæ cujusdam substantiæ, non esse ejusdem substantiæ conversionem, Anathema sit.

Si quis dixerit plures esse *Christos*, hoc est, plures Dei filios *unigenitos*, Anathema sit.

Et tamen si quis negaverit, tot dari, torque datum iri *Christos*, quot sunt, fuerunt unquam, aut olim sunt futuræ consecrati panis laminulæ aut bucellæ, Anathema sit.

Si quis negaverit idem *Numericum*, idem *finitum* corpus, posse eodem tempore coextendi, applicarique infinitis locis, & tamen abesse ab eorum locorum interstitiis atque intervallis, Anathema sit.

Si quis affirmaverit *Presbyterum* Sacerdotem, quando Missam peragit bis corpus & sanguinem Dominicum deglutire, Anathema sit.

Et tamen si quis negaverit utramque speciem in utrâque contineri. Si dixerit, virtute & efficaciâ horum verborum, *Hic est sanguis meus*, quando à Sacerdote ritè missitatur, ossa, nervos, artus, viscera, medullas, cartilagines, adipem carnemque non confieri, Anathema sit.

Si quis dixerit majus aliquod corpus, hoc est, majorem extensionem, non posse sub minori quantitate delitescere, Anathema sit.

Si quis dixerit corpus *organicum*, non esse organis *defitutum*, aut corpus *inorganicum* organis *præditum* non esse, Anathema sit.

Si quis affirmaverit singulas panis benedicti partes, quoties vel casu vel consilio frangitur, non esse ipsi toti æquales, aut omnes partes simul sumptas non esse ipso toto millecuplò majores, Anathema sit.

Si quis indignum Deo esse judicat, sicut est profectò longè indignissimum, communicantium sputo & salivâ maceratum, ex alvo in cloacam aut sterquilinium transfire, Anathema sit.

Si quis affirmaverit accidentia non posse separatim à suis ipsorum substantiis existere, aut è subiecto in subjectum identidem commigrare, Anathema sit.

Si qui asseruerit Christum non posse in loculo gestari, vel è pyxide, ludibrii, si velimus, causâ ostendi, vel circa vicos & plateas urbium captivum in Pompâ triumphali duci, aut à muriis indignè rodi, aut situ & ærugine scđari, aut in Sacrario ultra quadraginta dies, non tam divini numinis auxilio, quâm necessitate à Sacerdotalibus officiis impositâ famelicum perdurare, Anathema sit.

Si quis affirmaverit corvos *nigros* esse, aut olores *albos*, aut sacerdotes planos, nugivendulos, impostores, & nebulones omnium facilè mendacissimos, Anathema sit.

Denique, si quis aurem habeat, aut oculum, aut nasum, aut sinciput, aut cor, aut jecur, Anathema sit.

*Prodigiosa fides & Thuscis digna libellis,
Quæque coronatâ lastrari debeat agnâ.*

Quotusquisque est enim ex iis qui se *Romanenfum* partibus addictissimos profitentur, quem hæc tam infana anathemata non ferirent? Quem non pigeat? Non pudeat fateri hanc illam esse *Orthodoxam & Catholicam* Fidem, illam antiquam, primitivam, sinceram, puram, Evangelicam Doctrinam, quam *Christus* æterni patris coæterna proles, qui creavit ex nihilo hoc quicquid est universæ molis & sustinet omnia potentissimo divinæ voluntatis nutu, ut humano generi in tenebris & in umbrâ mortis versanti pro suâ infinitâ misericordia benignitateque revelaret, de sinu patrio descendit? Abdicavit se splendore & gloriâ supremæ Majestatis & Deum exxit? Et reliquit, quoad ejus fieri potuit, insitam

insitam æternæ menti divinitatem? Et assumpsit formam ac naturam servi? Hanc illam fidem propter quam Deus in cruce perpendit? Illam fidem quam ut relinquaret majoribus nostris, nobis ipsis posterisque usque ad finem seculi nascituris firmiter credendam, ipsum celeste & immortale numen tot probris, contumeliis, plagis, atque ultimo, si fas est dicere, suppicio est affectum? Denique hanc illam fidem quam Apostoli, Patres, Confessores, Viti Fœminæque sanctissimi, quæ prisci, quaque sequioris ævi per decursum seculorum sesquicentenario majorem constantissimè sunt amplexi? Quamque ut nobis veluti per manus traderent intemera tam tot fortissimi gloriosissimique decessores nostri, postquam exquisitissima quæque sceleris ingeniosi tormenta passi essent, martyrio tandem erant coronati?

Et tamen hæc illa fides est quam *Ecclesia Romanensis* amplectitur, hæc illa fides quam *Pontifex Romanus* compendii *secularis* magis quam animas Christo lucrificandi studiosus unicè prædicat esse amplectendam, hæc illa fides per quam obesi Sacerdotes, qui sumos venditant ingenti pretio, emungunt argento fatuos & emulgent imperitæ plebeculæ crumenas. Per quam obsequia sibi, factoribus utique Deorum immortalium, captant & proximos panaceis numinibus honores.

Imò hæc illa fides est quæ non modo panem transubstantiat in *Christum*, sed scelus in pietatem, perfidiam in fidem, quæ dolos, incendia, veneficia, cædes non modò culpam omni ac reatu eximit, sed in laudis gloriarque materiam convertit, & ut quisque est mentiendi, pejerandi, simulandi, dissimulandi peritissimus magister, ut quisque cæteris amentiâ, furore, rabie, effreni & inexorabili crudelitate præstat, ita ille *Catholicorum Catholicissimus* habetur, ita inter Sanctos primum locum occupat, & in Divorum albo primam *Nomenclaturam*.

Nam quoties hoc infami Sacramento se obstringunt, quasi unâ cum Christo devorâsent *Evangelium*, nullius Sacramenti religione postmodum tenentur, & tantum abest ut *epoto servatore sanguinolenta* sitis restinguatur, ut irritatus potius quam repressus *sevitiaz* plusquam *Herodianæ* ardor, acriore *Christianî* laticis desiderio flagret, tantum abest, ut comesto Christo famæ ista tam dira, tam nefaria sedetur, ut eo avidius ardentiusque ad *Ecclesiam* Dei dilacerandam, dilaniandamque accedat.

Illa Imago mortis est, & quasi meditatio quædam cladis funestissimæ, quæ, à *Christo* incipiens, progreditur festino gradu ad internacionem *Christiani* orbis, & ut unde incepta est, ibi definat cædes, humano sanguine vix dum satiata, iterum redit ad occidendum Deum. Ita miser ille particeps divinitatis sæpius moritur quam *Divus Paulus* qui quotidie moriebatur, & ad dextram patris frustra constitutus deducitur *Thessalo* Sacerdotum cantu, & vitam perpetuam moribundam degit.

Si interrogeremus hos ardeliones, pestes humani generis, hostes Dei, constupratores & adulteros veræ Religionis, quænam eos causa potissimum permovit, cur sinceram Christi & Apostolorum fidem tam internecino bello, tamque immortalibus odiis prosequantur? Cur in *Waldenses* olim pro orthodoxâ Religione acerrimè dissidentes ferro, veneno, flammâ & fulmine sævitum est? Cur miserorum *Albigensium* campi rubebant mortuorum tabe & morientium gemitu personabant? Cur hic in *Angliâ Mariâ* lues tam sædo impetu undique grassata est, quasi *Marii* truculentam in *Italiâ* stragem sibi in exemplum sceleris propositusset?

Si quæramus unde illa tam atrox, tam horrenda extitit *Parisienis* laniena, per omnem sæculorum & annalium memoriam infamis & nefasta, quæ nec sexui, nec ætati, nec ingenio, nec doctrinæ, nec formæ, nec virtuti, nec dignitati pepereit? Quorum illa tam terribilis & minax ab *Hispaniâ* classis, in quam tota, quæ dicitur, *Catholica Ecclesia* vires suas tunc ultimum expertura videbatur descendisse, quæque ut *Pontifex* ab erroribus *infallibilis* dicitur, ita illa à clade *invicta* dicebatur? Unde illæ toties frustra initæ & nisi Deus indefesso sceleri manifestum & præsens numen opposuisset, frustra detectæ contra immortalis memoriarum *Reginam* conjurations & insidiæ? Unde illa pulvri *Tartarei* moles quæ ad interitum *Jacobi Regis* & *sobolis Augustæ*, ad Senatus utriusque & ad utriusque Senatorii ordinis perniciem comitio curiæque est subiecta?

Si sciscitemur adhuc ecquid rei sit, quod olim in *Hiberniâ*, ubi malum virus fertur ab invidis & maleficiis hominibus frustra desiderari, *Italici* Furores navigiis importati omnes urbes, municipia, pagos, vicos, angiportus, agros continuis constipatisque funeribus

DISSE

7

funeribus impleverunt? Ecquid rei sit quod non ita pridem in Finibus Transalpinis, ubi *Pedemontanus* arator fulcos facit, *Sabauda* pestis tam multos devoravit?

Cur hodie per Inquisidores *Italos* & *Hispanos*, neque *Judeum* licet esse neque *Christianum*, licet *Paganum*, licet *Idololatram* esse? aut undenam ille ignis *Gallicus* exarsit per omnes potentissimi imperii urbes & Provincias incredibili poenarum atrocitate diffusus, *Neroni* certè aut *Maximino* congruentior quam *Christianissimo Regi*?

Si porro percontari velimus, quid in caussâ sit, quod nullam nobiscum fidem servandam, nec pacem iheundam, nec amicitiam colendam, nec commercium aut societatem ullam nisi lubricam & infidam, quæ aut nulli proxima est aut nullâ periculosior instituendam esse arbitrentur? Unde sit quod divina omnia & humana jura quando cum *Hæreticis*, hoc est, cum bonis res est, peccatis proculcent? Quod sint in solâ proditione fidi? in solo scelere stabiles & firmi?

Si cognoscendi studio tenemur, quænam eos caussâ tam sancta tamque gravis impulsit, ut *presbyteranâ* penulâ induiti, & innixi baculo fratum *Scoticorum*, in *Carolum* patrem tam atrociter desævirent, donec eo usque rebellibus intemperiis permitterent habenas, dum attonitum *pegma* *Augusto* sanguine maderet, & unâ pietas, virtus, & Ecclesia Dei si non penitus efflarent animam, super immortalē petram constitutæ, at certè grave deliquium paterentur.

Denique si magnopere avemus scire, cuinam potissimum astro debeatur, quod non æquiore animo in filium sint quam olim in maximum parentem extiterunt? Quod ille Princeps post homines natos facile clementissimus quotidie dimicet de suâ deque nostrâ omnium salute, quod etiam nunc dum loquimur, metuimus *Jesuiticos* mucrones, & sicas pientissimorum Patrum quorum ipsa pietas in crudelitate versatur? Quod contra pacem utriusque Reipublicæ & sacre & civilis sedisissimâ couspiracye sociati audaciam & vires ex desperatione sumpserunt, neque desinunt etiam deprehensi struere insidias? Quod suprà carbones incedimus *cineribus* fraudulentis obiectos, dubio & incerto pede vestigia librantes? Quod ubique & semper, interdiu nocturne, domi forsique, in urbe & in agatis de nostrâ deque Religionis

Orthodoxæ

Orthodoxæ, quæ nobis carior esse debet, incolumitate & vitâ periclitamur?

Certè quando sic à nobis interrogantur nefarii parricidæ, monstra hominum, cultores *Idolorum*, Fæces & retrimenta generis humani, non solent nobis ullam flagitorum labem, non vite morumque corruptelam objicere, non ideo se dicunt fidem nobiscum non servare quia nos ipsi scđifragi & infidi sumus, nam nostræ Religiones nemini concedunt mentiendi pejerandique facultatem. Nobis fœdera cum *Hereticis*, *Mahomedanis*, *Ethnicis*, imò cùm *Pontificis*, hoc est, *bellis* facta & ineuntur sanctè & sanctissimè servantur. Non ideo se dicunt hanc in nos crudelitatem, has insanias ferociendi artes exercere, quod intersit humani generis ut tot perditissima sceleris exempla, quæque nulla spes est and bonam frugem unquam redditura, de medio tollantur. Nam profectò tametsi facinora & flagitia nostra, si qua sunt, uti certè sunt quamplurima, & quam fœdissima, non diluimus, non excusamus, quin agnoscimus potius & pudore suffusi palam profitemur, quin erubescimus & veniam supplices efflagitamus, à te omnipotens & omnipræsens Deus, Pater Luminum, Pater Viscerum, Pater Misericordiæ, Fons omnis Boni, inexhaustæ lucis æterna scaturigo, à te stupenda Virginis intactæ proles, Creator primum, postea Redemptor, nunc Intercessor & Interpres mundi, Deliciæ Patris, coæterne Fili, *Μονογάτης*, *πλύντης*, ante seculorum fundamenta nate, à te misericors & alma mens, spiritus dilectionis, anima caritatis, fomes virtutis, inmentor simul, & exemplar sanctitatis, à vobis benedicta, Sacrosancta, gloria tria, unum numen, tres Personæ, divisa personalitas, individue Deus, quod tot vestris erga nos miseros peccatores beneficiis meritissime perpetim obstricti, quod vestra benignitate facti conservatique, vestro sanguine redempti, gratiâ condonati, spiritu commonefacti, intercessione adjuti contra tantæ tamque tremendæ Majestatis tam ineffabilem πονητόν τον καὶ φιλανθρωπιαν non desinimus continuò peccare.

At certè si deponere paulisper licet iniquitatis nostræ memoriæ, quæ non potest ob oculos nimium obversari, si licet aliquantisper in *Pontificias* regiones animis mentibusque nostris proficiunt, ibi omnia reperiemus luxu diffluentia, vino, submersa, crapulis

erapulis fastidiosa, libidinibus plena, neque certè quicquam est quod possit nos efficacius in fide & officio nostro continere, quām eorum flagitiosa & infamis vita qui *Romana castra* sequuntur? Quid *Monacos* commemorem tardos ventres ad luxum & ingluviem à naturā factos, *Thymos* & mella rerum delibantes & in summis intemperis abstinentiam professos? Quid referam bellum *Ignatianorum* agmen, loquentibus oculis, manibus lascivis, celibes adulteros, mœchos castimoniam corporis præ se ferentes, ore impudentes, lingua mendaces, fide subleatos, pietate nulos, compleæ consummatæque nequitiae nebulones, Pathicos à posticâ parte & ab anticâ cinzados. Et tamen in hâc omnium vitiorum labe non possumus inficiari quin abnegent seiplos, cùm ex millenis hominibus qui cum Jesuitâ versantur, vix unum reperias qui aut eum sciat Jesuitam esse aut verum ejus nomen agnoscat? Quid ego in *secularibus* frustrâ redarguendis reprehensionem supervacuam consumam? qui cùm diebus *professis* ita se fermè gerant, tanquam essent verveces & admissarii totius gregis, *Dominicis* & *feriatis* tintinnabulo convocant exorabiles maritos & in superpellitio stantes agunt pœnitentiam? amant Conjuges, vitant conjugium, & sanctè abstinent à matrimonio, ut eò excusati possint scortari.

Sed in minutis hisce sigillatim percensendis ignavi est & bonas horas male collocantis diutius immorari, cùm in ipsâ *Româ* Ecclesiarum simul & Fornicationum matre, *Lupanaria* publico jure se tuentur, & meretriculæ prostant sub *annulo piscatoris*. Non est igitur quod mores nostros taxent, qui & ipsi tantâ mole flagitiorum pressi, non idè reprehendunt nostros homines quod mali sint, sed quod intra modum quendam nequitiae consistant, nam eorum Ecclesia minus à malis artibus quam à virtute periclitatur. Quod peccemus aliquoties hoc non multum angit, sed quod ad nundinas *Vaticanas* non accedimus, & quod à sacris vitiorum institutoribus ac propolis non emimus facultatem & licentiam peccandi.

Quid est igitur obsecro, quod tantas in *Europâ* tragedias excitavit? Quod toties strinxit *Romanense Ferrum*? Quod miscuit venena? Quod insidias struxit? Quod *Fanaticorum* hominum zelum & ardorem contrâ reformatum orbem toties armavit? Sanè quando omnia, quæcunque a quoquam excogitari possunt, sursum, deorsum,

deorsum, quaquaversum versavimus, volutavimus, excussum, examinavimus, minutatim pensiculatimque consideraverimus, tamen aliam nullam tantæ crudelitatis causam repeteremus, quām quia nos, corpora animosque nostros, quasi nexu vincit, *Romanæ* servituti non addicimus, Quod in *Pontificis* verba non juramus, Quod *Evangelio* credimus, Quod non colimus *Romani Kalendarii* Deos, Quod *Christum* facinore suprà Judaicum non trucidamus, Nam illi respecturi aliquando sunt in eum quem per ignorantiam & cœcitatem transfixerunt, hi quem scientes prudentesque transfixi sunt, quasi per ludibrium prius adorant, vel potius eo ipso tempore transfigunt, quando attollunt a populo adorandum.

Sed verò negant illi se *Jesus* occidere, sed quidni negent homines præposteri, inversæ potius quam nullius Fidei? Ita ut in studio veritatis indagandæ vix possit contingere ut alicubi eremus, si hanc indagandi regulam sequamur, quod negant *Infallibilis Romani*, *Infallibiliter* verum est, quod iidem affirmant *infallibiliter* falsum, quod illi neque negant, neque affirmant, de eo *nostris* rationibus est disquirendum. Negant illi se *Jesus* occidere sed quidni negent? Cùm antè eos *Pilatus* idem fecerit, qui cùm eundem *Judeis* per miserat occidendum, tamen ignominiam facinoris deprecatus, lavit manus & se à sanguine justi illius liberum & insolentem pronunciavit. Negent quantum volunt, negantibus non creditur, nam apud *Romanos* duæ negationes vehementius affirmant, ideoque quo sæpius etiam jurati negant, jurent licet & *Samothracum* & nostrorum aras, eò certius constat, id quod negatur, verum esse. Negent quantum possunt at habemus *Eccleiam* cuius illi se filios obsequentes profiterentur confitentem ream. Negent ad raucam ravim usque, at possumus affirmationis nostræ etiam ex primariis *Romanæ* fidei assertoribus & patronis Idoneos testes producere. Negent ad fastidium & suum & aliorum, sed aut illi jugulant & interiunt *Christum*, aut non transubstantiant panem & vinum.

Audiamus, quæso, confessionem *Berengarii*, de consilio *Nicolaï Papæ*, ac centum & tredecim Episcoporum in *Synodum Romanam* confluentium exarataam, à *Berengario* autem postmodum subscriptam, ea confessio extat hodiéque in *Decreto Gratiani*. Parte tertia, distinctione secundâ capite quadragesimo secundo, verbis initialibus *Ego Berengarius*, & concipitur in hæc verba.

' Ego Berengarius indignus Sancti Mauriti^{is} Andegavensis Eccle-
 ' siæ Diaconus, cognoscens veram, Catholicam & Apostolicam Fi-
 ' dem, Anathematizo omnem Hæresim, præcipue eam de quâ ha-
 ' Etens infamatus sum: quæ astruere conatur panem & vinum,
 ' quæ in altari ponuntur, post consecrationem solummod^u Sacra-
 ' mentum & non verum corpus & sanguinem Domini nostri Iesu
 ' Christi esse, nec posse sensualiter, nisi in solo Sacramento, mani-
 ' bus Sacerdotum tractari, vel frangi aut Fidelium dentibus atteri.
 ' Consentio autem sanctæ Romanae & Apostolicae sedi: & ore &
 ' corde profiteor de Sacramentis Dominicae mensæ eandem Fidem
 ' me tenere, quam Dominus & venerabilis Papa Nicolaus, & hæc
 ' sancta Synodus auctoritate Evangelicæ & Apostolicæ tenendam tra-
 ' didit, mihiq^{ue} firmavit, scilicet panem & vinum quæ in Altari
 ' ponuntur, post consecrationem non solum Sacramentum, sed
 ' etiam verum Corpus & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi
 ' esse, & sensualiter, non solum Sacramento, sed in veritate ma-
 ' nibus Sacerdotum tractari, frangi & fidelium dentibus atteri,
 ' jurans per sanctam & Hominum Trinitatem, & per hæc sistro-
 ' sancta Christi Evangelia. Eos vero qui contrâ hanc fidem vene-
 ' rint, cùm dogmatibus & sectatoribus suis eterno anathemate dig-
 ' nos esse pronuncio, quod si ego ipse aliquando contrâ hæc ali-
 ' quid sentire, aut prædicare præsumpsero subjaceam Canonum se-
 ' veritati. Loeto & perfecto sponte subserpsi. Hæc erat Beren-
 ' garii confessio, cui subiuncta est appendix Notarii, qui confes-
 ' sionem istam inscriuit Gratiani Decretu. Eam etiam existimavi è
 ' re mea esse ut suis verbis hic subiungerem, igitur illa verba se-
 ' quuntur.

' Hanc confessionem Fidei de corpore & sanguine Domini no-
 ' stri Iesu Christi à Berengario Romæ coram centum & tredecim
 ' Episcopis factam, misit Papa Nicolaus per urbes Italiæ, Germa-
 ' nie, Gallie, & ad quæcunque loca fama pravitatis ejus pervenire
 ' ante potuit: ut Ecclesiæ quæ prius doluerant de everso atque
 ' perverso, postea gauderent de reverso atque converso.

Quid hic facient? quod se convertent veteratores Pontifici^{is}, ul-
 tronei Mastigyzæ, Bovina tergora, Bovini Frontes, Pharisaici ver-
 berones? Habemus hic Papam, habemus Synodum ex suprà cen-
 tenis Episcopis constantem, habemus Ecclesiæ Italiæ, Germaniæ,

Gallia, hoc est, *Universam Latinorum infallibilem Ecclesiam*, & illi non sententur modò, sed anathemate feriunt aliter sentientes, *Corpus*, hoc est, *ipsam substantiam corporis Christi in cœnâ Dominicâ frangi & atteri dentibus fidelium*. Ain, verò, mi *Nicolae*, num frangitur & atteritur corpus Domini in cœnâ Sacramentali? Nùm frangitur & atteritur *denib[us]* divinum corpus, ut cibi dentibus præmans & attriti priusquam in stomachum descendant? tum certè perimitur ac trucidatur. *Sensit vir bonus, quisquis est, qui marginalem glossam scripto consignavit, in hac Evangelicæ veritatis luce tam fœdum hæretici blasphemique dogmatis portentum à Christianis lectoribus concoqui non posse: astutè igitur cautèque ad oram libri subjecit, nisi sanè intelligas verba Berengarii, in majorem incides Hæresim quam ipse habuit.* At tu si *Janus* es, O infallibilis interpolator, non aliter intelligeres *Berengarii* verba, quam sunt à Grammaticæ peritis intelligenda, nam profectò si confessiones fidei, præsertim eæ quæ pœnitentibus & palinodiam canentibus imponuntur subscrivendæ, non sunt oratione liquidâ & luculentâ conceptæ, actum erit de fide ipsâ, cuius verborum captionibus & involucris testæ nulla potest esse certa & explorata cognitio: nam & ille alter tuus error est, O *Nepos Romuli*, quem quo vocabulo indigitem haud reperio, quod illa *Berengarii* verba dicas esse, quæ sunt Pontificis & Synodi *Urba- ne*, *Berengario* solum ut subscriberet objecta: maneat igitur stabile & firmum eam fuisse sententiam Nicolitarum, hoc est, *Ecclesiæ Latinae* quæ sub *Nicolao* Duce militabat, corpus *Christi* in *Sacramento Eucharistiae*, fractum & attritum fuisse dentibus fidelium, qui gravius certè flagitium admittere in se non possent etiam si maximè infideles & barbari extitissent; reliquum est igitur ut vel nobiscum omnes exutiant Ecclesiæ *Romanæ* jugum, cùm Papa in concilio possit errare, aut cùm *Nicolao* fateantur *Christum* in sacrificio *Missæ* & in omni Eucharistica Solennitate de Cœlo ad furcam & patibulum trahi & novo quotidie supplicio mactari.

Audivimus quid sentiat in causâ omnium facile gravissimâ Ecclesia *Romana*; videamus jam quid ejus filii statuant ipsius matris permisso & approbatione; nè longum faciam unum è cæteris præcipue feligendum duxi: is est, quod in tali hominum colluvie, haud ita lœpe contingit, vir pius, & probus, & apprimè doctus, & omnino

omnino. Φερόγυμ. *Q.*, *Ioann: Bona Ecclesie Romanae* non ita pri
dem Presbyter Cardinalis, is in tractatu *Ascetico de Misericordia* Apo-
stolici privilegii autoritate munito, Sectione decimâ, cuius lem-
ma est *de oblatione sacrificii quatenus est propitiatorium*, ita Deum
Patrem alloquitur, verbis Christianum ardorem & affectum tam
graphicè depingentibus, ut mihi misereri subeat tantæ pietatis,
candoris ac doctrinæ in tam fœdâ ignorantia caligine jacentis.

Procido coram te, Domine, cum tremore & rubore, gravissi-
mâ onustus flagitorum meorum sarcinâ: nec mea solùm, sed &
totius populi peccata coram te porto, quia me pro omnibus lega-
tione fungi iussisti, ut, quod illi pro se non possunt, ipse tanquam
Mediator, merear impetrare. Sed quâ fiduciâ pro culpis alienis
intercessor veniam servus nequissimus, innumerabilium scelerum
reus, qui pro tot beneficiis a te suscep̄tis, gravissimas tibi injurias
& offensas retribui, bonitatem tuam contemnens, & iustitiam vi-
lipendens? Iniquitates meæ diviserunt inter me & te, & peccata
mea absconderunt faciem tuam nè exaudires. Verumtamen ecce
revertor ad te dolens & miserens quod offenderim te: & quia nul-
lum extat pretium, quo infinitæ bonitati tuæ offensæ condigne
satisfacere valeamus, nisi pretium sanguinis dilectissimi Filii tui Do-
mini nostri Jesu Christi, ipsum tibi offero hostiam placationis suf-
ficientissimam pro meis ac totius mundi peccatis, ut mihi & N.N.
atque omnibus peccatoribus veram contritionem concedas, meque
& illos à reatu peccatorum misericorditer absolvas, per acerbissi-
mam passionem & mortem ejusdem Filii tui, quem semel in cruce
oblatum nunc denuo offero, ibi enim invenio meritorum ejus ma-
re magnum & spatiōsum quo demergantur omnia peccata nostra:
ibi infinitum satisfactionum thesaurum, quo omnia debita nostra
remissione obtentâ expurgantur. Esto itaque placabilis super mul-
titudinem iniquitatum nostrarum, & audi sanguinem Filii tui cla-
mantem ad te non vindictam, sed misericordiam. Attende, Do-
mine, & ignosce dolentibus & penitentibus, Da Gratiam emen-
dationis & in bono perseverantiam, & cantabimus laudes tuas in
secula seculorum. Amen.

Hæc ille vir omni laude & prædicatione major, sive antiquam
probitatem, sive pietatem & affectum erga Deum, sive caritatem
erga proximum, sive ingenii lumen, sive dictionis in summâ elegan-
tiâ

tiā & ornātu summum robur, pondus & majestatem, sive denique doctrinam & eruditionem fastigio, quod suo merito consecutus est, aqualem spectes, animo divini sensus & servoris pleno literis, nisi fallor, immortalibus commendavit. Sed pace vestrā dixero, O magui *Cineres*, qui uti spero molliter quiescitis, & resurrectionem ad vitam lēti expectatis, si quoties à *Romanō* Sacerdote Missa celebrantur, toties *Christus* qui semel in cruce oblatus est denuo offeratur, & hostiam placationis sufficientissimam Deo exhibet prout ac totius Mundi peccatis, tunc etiam ut patiatur denuo necesse est, nam victima non est victima donec vincitur, hostia non est hostia donec cæditur, sacrificium non est sacrificium nec immolatur: hostia est hostimentum quoddam, hoc est, expiatio vicaria quam sine expiantis morte peragi non posse & scriptura docet, & rationi consentaneum est, & universa *Gentilium* Theologia demonstrat. Victima ut dixi à vinciendo dicta est, & eam hujus vocis Originationem inter alias adducit *Festus* his verbis. Victimam *Elius Striō* ait esse vitulum, ob ejus vigorem: alii autem quæ vineta adducatur ad altare: *Philexenus*, victimæ, *nu* *μεράδα* *δοματα* eas Latini Hostias majores vocant, quia non nisi tales vinciebantur; unde illud *Plautinum*:

Nolo victimas, minimis medextis

Flacari volo—

Sacrificium est à faciendo, hoc est, mactando factio, inde Sacrificuli nomen sunt adepti; quasi ἡρέων mactatores dicti, inde carnifices appellati à faciendā, hoc est, mactandā carne, inde interficiendi conficiendique vocabula suam apud *Latinos* notionem accepere; inde officina mihi dicta videtur, non quasi officicina ab officio, ut nonnullis placuit, nam hoc & durum est & contraria latinitatem, non enim certè dicuntur officia exercere, qui artes mercenarias aut manuarias exerceant, neque est uti alios video statuisse, opificicina, quod adhuc durius est, sed est ovificina sive taberna Lanionis aut Macellarii, locus in quo oves mactantur, ut carnificina est locus in quo carnes conficiuntur, donec paulatim ita valente usu.

Quem penes arbitrium est & jus & norma loquendi.

Ad alias etiam tabernas vox translata est, sicut pecunia quæ peculium solummodo, hoc est, pecunias facultates primum denotabat,

nunc

nunc omne genus divitias includit; inde etiam *Latini* veteres fœdus facere dixerunt, quod aliter ab iis dictum est fœdus percutere, & fœdus ferire; hoc est, casâ hostiâ fœdus inire. Deinde inde est *Virgilianum* illud,

Cum faciam vitulâ pro frugibus —

Igitur in hac notione facio, unde est *Sacrificium*, vel est à Græco ὁφέλος, vel potius ab Hebraicis *Sermonis* usu profluxit. Nam *Genesios* Capite decimo octavo commate septimo sic scriptum legitur: *Peel habakar Rats Abraham, vajikkach ben Bakar Rak vatob, vajitten el hanabar labasoth otha.* Quæ verba à Septuaginta Senioribus ita sunt in sermonem *Hellenisticum* conversa: Καὶ εἰς τὰ βόας ἰδεῖσθαι Αθεραροῦ. Καὶ λαβεῖν αὐτὸς μογγάρον, Καὶ καρόν, Καὶ ἐδωλε τῷ παιδὶ, Καὶ ἀποχωρεῖ πολλοὺς ἀντα. Vulgatus paulo aliter expressit: ipse verò ad armentum cucurrit. Et tulit inde vitulum tenuerrimum & optimum, deditque puero qui festinavit & coxit illum; minus recte, pro eo, quod dici debuerat, fecit illum, manifestum est enim in Hebraica voce primò mactationem vituli contineri, deinde omnem illam operam culinariam coquinariamque quæ post mactatum vitulum sequebatur; eadem est etiam ejusdem vocis significatio versiculo proxime sequenti: *Vajikkach Chemaah vechalab ouben bakar asher hasah, vajitten liphnehem*: Οἱ αἴθομέντα ἐλαβε βότιον Καὶ γάλα Καὶ δομογάρον οἱ ἀντανοι. Vulgatus autem denuò, quasi *Pontificius* esset, constans & pertinax in errore, tulit quoque быструм & lac & vitulum quem coxerat.

Quæ dicta sunt de victimâ, de hostiâ deqne sacrificio, ea etiam omnia de immolatione vera sunt; quod non occiditur non immolatur. Immolatio enim antiquitus dicebatur à molâ salâ quâ sacrificia mactationi vicina solebant prius conspergi: ut *Festo* placuit, immolare est à molâ, id est, farre molito & sale hostiam conspersam facere, sed mihi magis consentanum vero videtur etiam hujus vocis notionem ab *Hebreorum* disciplinâ accessere, qui animalia non postmodum cædenda, sed cum iam carsa essent sale conspergebant, qui sal sacrificii fœderisque dicebatur, id quod dōctorum neminem latere potest, sal autem *Hebræis Melach* vocatur, unde profluxit *Latinorum Mola*, sicut ab *Hebreo Keren* est *Latinum Cornu*. Et certum est apud *Latinos Immolandi* verbum, nusquam de animali mox mactando;

sed

sed de ipso mactationis actu usurpari. Et ita etiam Glossæ veteres constantissimè reddiderunt: *Immolo*, *Sow* *Immolator*, *Sowm*. *Immolatius*, *Sowm@*. *Immolatio*, *εἰδωλοσύνη*, *Sowia*. Oportet igitur ut fateatur Eminentissimus Cardinalis, vel in sacrificio Misse nullum sacrificium esse, *Christum* non esse toties hostiam, quoties Monacho etiam per ludibrium & jocum consecrant placet, non esse toties victimam, quoties immolari, aut simul etiam agnoscat passionem Dominicam quoties recrudescere, & vulnera ejus vix dum coalescentia, certè nondum personata, novis quotidiè crucibus refricari, & hiulca fluere perenni tabo; aut explicitant saltem si velint, si audent, si possint adversarii nostri, quid illi per hostiam, quid per sacrificium, quid per immolationem intelligant, nam his omnibus verbis in hoc negotio non modò *Bona nosler* sed & ipsi Tridentini patres communi istius conventiculi sententiâ & authoritate utuntur. Non me later quid hic Pontificii responsuri sunt, dicent pro more suo, sacrificium istud in cruentum esse, quod idem est ac si apertius dixissent, non esse sacrificium, nam ejusmodi sacrificium planè nullum datur: equidem non diffiteor in monumentis patrum Græcorum ἀγαγγεῖοι *Sowia*, hoc est, in cruenti sacrificii mentionem aliquoties reperiri, sed istiusmodi non sunt sacrificia propriè strictèque dicta, sed tantum figurato ritu loquendi, & sic preces, jejunia, eleemosynæ & in genere omnia bona opera rectè dicuntur ἀγαγγεῖοι *Sowia*, non quod ipsa per se simpliciter considerata Deum nobis propitium & facilem reddant, sed quatenus cum fide & penitentiâ conjuncta applicent nobis justitiam & satisfactionem *Christi* in cruce semel peractam; sic ad *Romanos*, Capite duodecimo, Versu primo, Παρεγγόω ἐν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τὴν οἰκηπρωτίην θεοῦ, τοῦτον τὸν θεοῦ οὐρανοῦ ὑμῖν *Sowiaν* ζῶντας, αἰγιαλούς τοῦ θεοῦ, τὸν λογικὸν λατρεῖαν ὑμῖν. Non quod ullum poslit esse vivum sacrificium, nam hoc idem planè esset acsi dices vivam mortem, sed monet Apostolus *Romanos* suos, frustrâ moniturus si cum *Romanis* hodiernis rem habuisset, ut se integrōs & illibatros coram Deo præstent, viva sacrificia, hoc est, ejusmodi homines ut alienæ expiationis minus indigerent secundum illud quod dicitur, ἡλεον θίλω εἰς * 1 *S. am.* *Sowia*. Aut ut *Samuel* olim *Saulem* contra Deum delinquentem allocutus est: * *Nunquid vult Dominus holocausta* 15. 22. *εἰς*

DISSERTATIO.

17

& victimas & non potius ut obediatur voci Domini & Melior est enim obedientia quam victimæ, & auscultare magis quam offerre adipem arietum.

Legimus etiam alicubi in sacris de circumcisione cordis; non quod cor propriè loquendo circumcidi possit, nam cuius nulla est *axeobusia* ejus nulla potest esse *axeolus*, sed per circumcisionem cordis innuitur ista animi sincera, pura, & ad virtutem probitatemque feliciter comparata conditio, ab omni carnali affectu, labore, ac desiderio libera, cuius illa exterior & *axeobusia* *axeolus* non nisi typus erat & umbra, infinitus esset, si quæ ad hanc rem clarius illustrandam singula pertinerent, sigillatim percenserem.

*Quod si quis mare Neptunum, Cereremque vocare
Constituit fruges & Bacchi nomine abuti*

Mavolt, quam laticis proprium proferre vocamen.

Concedamus ut hic terrarum dicitur orbem.

Esse Deum matrem dum re non sit tamen apse.

Concedamus, inquam, quod ab adversariis extorqueri non potest, dari posse incurrerum sacrificium, at affirmamus nihilominus Christum à Sacerdote Pontificio in cœnâ Eucharistica vel traditum vel acceptum ejusmodi sacrificium non esse; nam quomodo, quæso, ille *avajugxli* *duoia*, qui & omnino *avut* & *avul* *el* *diayd*, utpote quem vivum esse ex Hypothesi supponimus, & cuius integra sanguinis divini Massa sine dispendio sui per venas immortales transit; cæteræ quidem victimæ fatalis cultri ministerio sanguine orbatae possunt non illepidè *avajugxli* censeri, unus autem Christus, si omnino sacrificii naturam habet in cœnâ sacramentali, quod a nobis pernegatur, *ajugxli* *duoia* catalogum consumque omnem penitus absolvet; & meminisse debebant Hierophantæ Pontifici non modo sanguinis esum, potumque lege Mosaicâ fuisse interdictum, sed & omnes cibos, nedum sacrificiorum carnes, illicitos fuisse quorum sanguis non erat prius cùm summâ fide ac diligentia accuratissimè expressus, nec solum sanguinem edere sed etiam cùm sanguine nondum penitus effuso, elisoque per sanctiones *Leviticas* nunquam licuisse; liquet illud ex primo *Samuelis*, capite decime quarto, versibus à tricesimo secundo ad tricessimum quartum inclusivè: *Defatigatus est autem populus nimis, & versus ad prædam tulit oves, & boves, & vitulos, & mactave-*

D

rum

runt in terra, comedistisque populus cum sanguine. Nunciaverunt
 autem Sauli, dicentes, Quod populus peccasset Domino, comedens
 cum sanguine. Qui ait, prevaricati estis: volvite ad me jam nunc
 saxum grande. Et dixit Saul, Dispergimini in vulgo, & dicite
 eis, Ut adducat ad me unusquisque bovem suum & arietem, &
 occidite super istud, & vescimini & non peccabitis Domino comeden-
 tes cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem
 in manu sua usque ad noctem, & occiderunt ibi. Hic disertè dicitur
 quod oves, & boves, & vitulos mactaverunt, quomodo igitur
 comederunt cum sanguine? Explicatur illud in verbis proximè
 sequentibus mactaverunt in terra; hoc est, pecora, bovesque hu-
 mi reclinatos mactabant, unde fiebat ut sanguis defluens de vul-
 nere mactatorum, cum terram inficeret, polluebat etiam foedo
 contactu suo pelles ovium ac tergora bovina, quæ super humum
 passim strata cum inclusis occisorum animantium corporibus
 jacebant; cui malo ut remedium fieret Rex *Israelicus* grande
 saxum iussit advolvi, super quod victimæ jacentes pendulâ cervice,
 poterant ex hiante venâ terram sanguin eperfundere sine ullâ labe
 tergoris aut membranæ, certum est enim etiam tergora animalium
 ab omni sanguinis immundicie pura ex ritus *Mosaii* præscripto
 servari debuisse, quod cum eorum nonnulla Sacerdoti, nonnulla
 patribus familiarum cederent, si sanguine polluta ac temerata suis-
 sent, non possent ab iis domum asportari; videmus autem ex hac
Samuelis appositissimâ ad rem nostram historiâ, si quæ sacrificio-
 rum aut animalium pelles sanguinis fluxu fuissent inquinatae, etiam
 carnes istis pellibus inclusas illicitas & hominibus *Judaicis* prohi-
 bitas suisse; cum igitur omnis sacrificiorum cognitio, omnes ritus
 ex uno legis oraculo sint petendæ, ecquid tandem æquum est exi-
 stimare de eo sacrificio, si omnino sacrificium appellari potest, cu-
 jus integer adhuc & illibatus sanguis & carnis immiscetur & per
 venas cursu inoffenso transit? imò tanta sanguinem ullo modo
 vel in esu, vel in potu attingendi religio fuit; ut Rex *Davides*
 etiam aquâ sibi religiosè abstinentium esse duxerit, quæ cum pe-
 riculo sanguinis humani fuerat oblata: Secundo *Samuelis*, capite
 vicecentimo tertio, versibus à quindeno ad decimum septimum inclusivè:
Desideravit ergo David, & ait, O si quis mibi daret potum
aque de cisternâ quæ est in Bethlehem juxta portam! Irruperunt
ergo

ergò tres fortes castra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisternā Bethlēhem quæ erat juxta portam, & attulerunt ad David: sed ille noluit bibere, sed libavit eam Domino. Dicens, Propitius sit mihi Dominus nè faciam hoc: num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt & animarum periculum bibam! noluit ergò bibere. Ex his quæ modò dicta sunt duæ potissimum res conficiuntur, prima, *Christum* etiamsi integer deglutiatur à sumentibus, ut placet hodieque Doctoribus *Romanis*, tamen contrà sacrificii, imò cibi ex ritu *Mosaico* legitimi naturam esse, ut unà cùm inclusu sanguine in ventriculum descendat: secunda, si verum sit quod non modo *Bona* noster sed & ipsi Tridentini Antistites agnoscent, *Christum* toties hostiam esse, toties sacrificium, toties immolari, quoties à Presbytero *Romanensi* consecratus panis ingeritur vel suo ipsius vel aliorum fidelium ori, consequens est ut fateamur, id quod dixi verum esse, nempe passionem *Dominicam* toties recrudelcere, quoniam sine morte nulla est hostia, nullum sacrificium, victima omnino nulla, neque ulla immolatio.

Redeamus jam è diverticulo in viam, & excitemus quoad ejus possimus leni susurro, favillam consopiti Cardinalis.

Sic igitur ille alloquitur Misericordem Deum, & si sperare fas est de homine Idololatrico, propitium cineri *Boniano* Numeri. Ecce revertor ad te dolens & mcerens, quod offendim te: & quia nullum extat pretium quo infinitæ bonitati tuæ offenditæ condignè satisfacere valeamus, nisi pretium sanguinis dilectissimi Filii tui Domini nostri *Iesu Christi*, ipsum tibi offero hostiam placationis sufficientissimam pro meis ac totius mundi peccatis, ut mihi & N. N. atque omnibus peccatoribus veram contritionem concedas, mèque & illos à reatu penarum misericorditer absolvas, per acerbissimam passionem & mortem ejusdem Filii tui, quem semel in cruce oblatum nunc denuò offero.

Illud unicè scire vehementer abs te cupio *Johannes Bona*, vir præstantissime, num ista oblatio, quam tu nunc offers in sacrificio Missæ, ejusdem sit valoris ac pretii cum eâ oblatione, quæ *Iudeis* instigantibus & consentiente *Pilato* olim peracta est in *Palestina* cruce? Si non est, tum certè magnoperè à vero aberras quando dicas te *Christum* offerre Patri hostiam placationis sufficientissimam pro tuis & totius mundi peccatis. Si est, tum sequitur planè,

quoties à te offertur in sacrificio Missæ, toties novum fœdus cuius ille per oblationis suæ efficaciam & virtutem Mediator & Intercessor factus est, quod ille per oblationem istam emit & acquisivit nobis, perpetuū sanciri, ex quo hæc duo absurdæ sequuntur, primò ut irritum sit & nullius momenti fœdus Evangelicum, nam quod perpetuā sanctione opus habet, illud ut sit perpetuo irritum necesse est, quod si non opus est perpetuā sanctione, tum frustrā *Christus* Presbyterali Magiā de suo cœlesti solio toties dejectus, induit se mucido vestitu panis, & sub temulentâ vini specie delitescens præbet se madido Sacerdoti ebibendum, qui si consecraverit quantum vini satis est, facit ut Dominica mensa geminis lucernis exurgat & simul consecrat ebrietatem: Secundo, Si quoties offertur *Christus* toties sancitur fœdus Evangelicum, consequens omnino est ut toties moriatur, quia fœdus istud sanciri non potest sine morte testatoris.

* Ad Heb. 9. * Nam idè novi Testamenti Mediator est *Christus*; ut 14, 15, 16, 17. morte intercedente in redemptionem earum prævaricationem, quæ erant sub priori Testamento, reprobationem accipiant, qui vocati sunt æternae hæreditatis. Ubi enim Testamentum est, mors necesse est intercedat Testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est: alioquin nondum valet, dum vivit qui testatus est. Sed adhuc te premo, illustrissime Cardinalis, ais corpus *Christi* quatenus in sacrificio Missæ oblatum, hostiam esse placationis sufficiens etiam pro tuis ac totius mundi peccatis, quod idem etiam Tridentini Patres sub anathematis periculo credendum voluerunt Canonem tertio de sacrificio Missæ, cuius hæc sunt verba.

Si quis dixerit Missæ sacrificium tantum esse laudis & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in cruce peracti, non autem propitiatorium; vel soli prodesse sumenti; neque pro vivis & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus & aliis necessitatibus offerri debere, Anathema sit. Et paulò antè in eadem sessione vigesimâ secundâ capite secundo, de eodem sacrificio sic statuunt. Non solum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus & aliis necessitatibus, sed & pro defunctis in *Christo*, nondum ad plenum purgatis, ritè, juxta Apostolorum traditionem offertur. Ex quibus ita de Cardinalis nostri deque Ecclesiæ Romanæ sententiâ constitutis, sic ego instituo contra Pontificios luculentam complexionem.

Si

Si Corpus Christi, hoc est, vera, realis, & ipsissima substantia Corporis ejus, offertur in sacrificio Missæ, ut propitiatorium pro vivorum & mortuorum peccatis, & poenis, & satisfactionibus, & aliis necessitatibus; tum Christi Sanguis in eo Sacrificio funditur, & consequenter Christus perimitur ac trucidatur, sed antecedens verum est ex Ecclesiæ Romanæ sententiâ & ex decreto Concilii Tridentini, sequitur igitur ut & consequens ex erandi dogmatis horribili veritate labore: Attestante nimis ad Hebræos Sancto Paulo, Χωεὶς αἵματος χρόνος ἀφεον ὁ γίνεσθαι· hoc est, Non modò citrā sanguinem, sed & citrā sanguinis fusionem, nullam peccatorum remissionem esse expectandam. *Quæ eadem ratio ibidem loci redditur, cur Christus Novi Testamenti ^{*Ad Hebr. ubi suprà.} Mediator, Interpres, Intercessor, Proxeneta, Redemptor, morte suâ pro nobis intercesserit.

Igitur alterutrum necesse est ut fateamur, vel sacrificium Missæ non esse verè & propriè propitiatorium, quod idem est ac si dices, non esse verè & propriè dictum sacrificium, aut Mortem & Passionem Christi, & acerbissimos morientis Christi cruciatus & dolores in eo sacrificio contineri: Quod quid est aliud quâm ἀναγνωρίζειν τὸν τὸν Θεον εἰς θεόντα μαπέπειν· hoc est, *Rursum crucifigere, & quasi in exemplum opprobrii, dederat. ^{Hebr. 6. 6.} coris & ignominia ostentare, quod in primâ illâ quæ in cruce peracta est oblatione, non plene satisfecerit pro peccatis Mundi.

Iterum ad te redeo, magne Cardinalis, ibi enim, inquis, hoc est, in sanguine Christi, invenio meritorum ejus mare magnum & spatiosum; quo demergantur omnia peccata nostra: ibi infinitum satisfactionum thesaurum, quo omnia debita nostra remissione obtenta expurgantur. Esto itaque placabilis super multitudinem iniquitatum nostrarum, & audi sanguinem Filii tui clamantem ad te non vindictam, sed veniam & misericordiam.

At verò neminiſſe debueras (Vir Sanctissime) peccata nostra neutiquam demergi posse in isto sanguinis Oceano à quo non perfunduntur, perfundi autem non posse à sanguine nondum fuso; meminiſſe etiam & illud oportebat, sanguinem non fuso nuncquam clamare, sed primò funditur sanguis, deinde clamat, & tunc demum descendit Deus ut videat utrum sit secundum clamorem.

Ex iis quæ superiùs non minus luculentè quam fusè disputata sunt, satis ostensum est *Romanam Ecclesiam* olim disertis verbis docuisse, se *Christi* corpus in omni cœnâ sacramentali perimere ac jugulare, & hodiernam Ecclesiam, præterquam quod veterem illam *Hæreses* nusquam insimulaverit, quantumvis verbis negare videatur, tamen reipsâ idem fateri.

Ostendam nunc ex ritibus quibusdam qui in rubricâ Missæ injunguntur, quemadmodum ii ritus in Missali *Romanô* ex decreto Concilii *Tridentini* restituto, ac duorum Pontificum *Pii Quinti*, *Clementisque Octavi* jussu edito, & auctoritate recognito repræsentantur, *Romanenses* hodiernos eandem pestiferam & flagitiosam de *Christo* in Eucharistiâ morti tradendo doctrinam etiamnum amplecti ac tacitè docere.

* Nam primò is qui consecrat, tenet ambabus mani-

* Pag. 305. bus hostiam inter indices & pollices, & profert verba consecrationis secrètè, quasi panis jam esset *Christus* priusquam consecraretur; nam ista secreta müssatio, nihil aliud est quam colloquium quoddam superbum & fastuosum Præbysteri cùm Deo, cui Laici non habentur digni qui intersint, quæ exdem cause fœdissimæ superbie ac lucri, & calicem Laicis ademerunt, & Purgatorii somnium, & Missas pro mortuis, & auri cularem Confessionem, & Indulgentiarum questuosissimam Mercaturam, & hanc ipsam absurdissimam Transubstantiationis Doctrinam peperere; nam hæc doctrina Sacerdotem Deo tantum non exæquat, vel potius submittit Deum Sacerdoti, qui ad ejus nutum ilicè de Cœlo descendat, & dicto ejus audiens in Panem inque Calycem ingrediatur, hæc Doctrina elicit secreta, celat scelerâ, proditiones & parricidia nè Horas erumpant, arctissimis vinculis constringit, & simul conciliat sacrificulo reverentiam & auctoritatem.

* Finita müssatione, prolatisque verbis consecratio-

* Pag. 306. nis, statim hostiam consecratam genuflexus adorat; huc usque igitur licet Beatissimo Jesu per sicarios *Romanenses* aliquantò diutiùs vitam protelare: licet huc usque dicere *ebis Elōbim*; vivit Dominus & possumus non absurdè Jurare per *Anchialum*. Est enim non dico extremæ superstitionis, sed extremæ stultitiae & fatuitatis emortuum cadaver & animâ defectum corpus adorare;

adorare; post huc surgit Sacerdos & ostendit populo Dominum in cruce morientem, nam istud certe innuitur, quando Sacerdos attollit consecratum panem quem populus cultu *latræ* vel potius *Idololatriæ* adorat: alluditur nempe per hunc ritum ad verba *Ioannis Evangelistæ* Capite tertio, Versu decimo quarto, Καὶ ὁ Μωϋσῆς ἤψω τὸ ὄφιν ὃ τῇ ἐρήμῳ, ὃ ποτε ἤψωντα δὲ τὸν τὸν ἀνθρώπον· *Sicut Moyses exaltavit Serpentem in Deserto, ita exaltari oportet Filium Hominis.* Et iterum, cap. 8. ver. 28. Εἶπεν ἦν δρῦς ὁ Ἰησοῦς, "Οταν ἤψω τὸν τὸν ἀνθρώπον, τόπο γνώσεως ὅπι ἐγώ εἰμι, Καὶ ἀπὸ μουτῶν ποιῶ ἐδέν, αὐλαὶ καρδιῶν ἐδίδαξέ με ὁ πατέρ μου, τῶν πολλῶν. Denique cap. 12. ver. 32, 33. Καὶ ἦσαν ἤψωντα δὲ τὸ γῆς, πάντας ὀλικών τρόφων ἐμπνέονταν. Τέτοιο ἐλεγεῖ, σημαίνων ποιῶ θοιάτων ἥμηρον δάσοντοσκεν.

Bene, postquam crucifixio peracta est tollitur de cruce *Christus* & reponitur super corporale. Efflavit nempe animam Dominus & *Servator Mundi*, & nunc possumus dicere ut *Perse* solent victoriam adepti in *Trojano ludo*, quem ludum sub *Pellibus* agens *Palamedes* fertur adinvenisse, *Schach Math*, Rex mortuus est, mortuus est *Adonai*, *Adonis Christianus*, *Titus noster*, deliciae patris & generis humani:

'Ἄ, Ἄ, καὶ δοῦλος Ἀδωνιν, ἀπολέλοι καλός Ἀδωνις.

"Ωλέλο καδός Ἀδωνις ἐπαρτζενος Ἐγόλες.

Nam quid est, quæso, corporale istud? aliud profectò nihil quam sepulchrale linteam quo corpus jacentis Domini tegebatur *Matthæi* Capite vicefimo septimo, Versu quinquagesimo nono, Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ, στεντύλιξε τὸν σιδερόν καθαρόν.

Bellè procedunt hæc tenus fercula feralis pompa: quid sequitur? Iterum adorat: quid audio? num adorat intermortuum cadaver? absit à doctissimo mussitatore ut tantam & sui & Dei ignorantiam prodat: quid igitur? resuscitat forsan, nam possunt omnia Catholici Sacerdotes.

*Augur, Schænobates, Geometres, pilor, aliptes,
Presbyter esuriens in Cælum jusserris ibit.*

Sed quorsum resuscitat? interroges etiam, si voles, quorsum esurit? nempe homo delicatus non amat carnes morticianas; resuscitat igitur ut possit resuscitatum sine fastidio deglutire: deinde peragit carmen precationis, corpus tuum, Domine, quod sumpsisti

* Pag. 316. sumpli & sanguis quem potavi, adhereat visceribus meis. * Permit ut resuscitet, resuscitat ut iterum possit perimere ac trucidare, nam certè aer in ventriculo sacerdotis crassior est quam ut spiritus vitalis in eo duci possit. O te hominem beatum ad invidiam; qui sarcinâ divinitatis feliciter onustus, quoties aut comedis aut bibis Christum, quod quotidie facis, tot Christos portas in visceribus hærentes, & in abdome tuo, quod quidem suprà humanum abdomen intumescere videtur, plures perpetuò circumgestas Deos, quam olim in tanto ambitu conclusit Capitolium Romanum; quod tamen si verum est quod antiquorum nonnulli scriptum reliquerunt, Capitolium à Toli cuiusdam capite, ibidem loci, effuso sic dictum esse, profectò nihil mirum est si venter Innocentii, qui idem est Catholicus & Universalis venter, plures contineat Deos, quam Toli caput; præsertim si consideremus qualia signa sunt, quales Imagunculae, quæ in Pontificis εἰδωλού continentur, ubi minutæ vix ultrâ digitum transversum latæ hominem sex pedes longum comprehendent.

Quod autem dixi de resuscitatione corporis Dominici, quando dixeram, conjectura erat, nunc paulò maturius consideranti sic demonstratio, nam cùm in eo est Sacerdos ut jam exemplo participet de consecrato Pane & Vino; sic ille alloquitur paniformem Deum. * Domine, non sum dignus ut intres sub

* Pag. 315. tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea: sed mortuus neque potest verbum dicere neque exaudire dicentem; vivit igitur Deus, exultent gentes: sed qui nunc vivit & vivet in æternū, in secula seculorum benedictus, erat non ita pridem si Missali Tridentino credimus, non in umbrâ mortis, sed in ipso mortis meditullio constitutus, nam statim à consecrata Calice, quam illi non obscurè agnoscunt esse fusionem sanguinis Divini, Carnifex ille qui consecrat fundendo, sic tandem affatur Deum immortalem.

* Memores Domine nos servi tui, sed & plebs tua

* Pag. 307. sancta, ejusdem Christi Filii tui Domini nostri tam beatæ passionis, necnon & ab inferis resurrectionis, sed & in cœlos gloriose ascensionis: offerimus præclaræ majestati tuæ de tuis donis ac datis, hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immata-

immaculatam, panem sanctum vitæ æternæ & calicem salutis perpetuæ.

Suprà quæ propitio ac sereno vultu respicere digneris: & accepta habere, sicuti accepta habere dignatus es munera pueri tui justi *Abel*, & sacrificium Patriarchæ nostri *Abrahæ*: & quod tibi obtulit summus sacerdos *Melchisedec*, sanctum sacrificium, immaculatam hostiam.

Sed quænam, obsecro, analogia est? quæ similitudo? quæ proportio, quæ communis ratio, Sacrificii *Abelis*, *Abrahæ*, & *Melchisedeci* cum sacrificio Christi, si hæc omnia fuso sanguine immolabantur, Jesus autem vivus, incolumis & lospes manet? nam quod nonnulli dicunt sacrificium *Abelis* ex lacte solummodo & lana constitisse, in quibus est *Belgiae* decus *Hugo Grotius*, & eum secutus *Britannie* suæ singulare ornamentum *Guilielmus Outramius* in libro de sacrificiis, falsi sunt omainò viri doctissimi, uti nos alibi pluribus ostendimus.

Præterea quod attinet ad *Abrahæ* sacrificium, scimus eum Filium suum unigenitum, Filium dilectum, Filium senectutis, promissum semen *Iaacum* sacrificio destinasse, neque destinasse modò sed & extructâ pyrâ circumdatum ferali vittâ aris imposuisse, jamque in eo erat ut accenderet sarmenta, filique jugulum resolvèret paterno mucrone, donec divinitus abstinere jussus, fidem enim ejus & obedientiam conspectam exploratamque supremo Numini esse, aries qui forte cornibus implicitus in fruticeto tenebatur, in ejus locum est suffectus.

Interrogo nunc Pontificios utrum *Iaacus*, quando non modò destinatus à patre ad sacrificium, sed & altaribus impositus fuit, reverâ immolabatur necne, nam si respondent fuisse immolatum, tum quare pecuinus proxeneta substitutus est in ejus vicem, si non est, tum neque Christus, quandiu vivit, in sacrificio Missæ immolatur.

Igitur si Christi Immolatio solummodo similis est Immolatio ni *Iaaci*, destinata nimirum ab eo qui factis operatur, sed non ab eodem ad exitum perducta, tum omnino nulla est; nam victima quæ nondum sacrificatur, quæque opus habet sanguine vicario in suum locum vicemque substituendo, nondum est sacrificium, quod si similis sit immolatio Christi in Missâ sacrificio

Abrahe, hoc est, sacrificio pecoris in senticeto reperti, tum Christus in Missâ perimitur ac jugulatur.

Quæ dicta sunt de consecratione panis, eadem de calyce ad unum omnia sunt intelligenda, nihil opus erit singula excutere, minutatim, sufficiet autem, si dum ego verba Rubricæ & consecrationis quemadmodum in missali hodierno extant, recitavero, vos ad ea quæ de consecratione panis superius disputata sunt, animo cogitationeque vestrâ recurratis, ea verba sic habent. Profert verba consecrationis secrætæ super calicem, tenens illum, parum elevatum.

Hic est enim calix sanguinis mei novi & æterni testamenti, mysterium Fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur, in remissionem peccatorum.

Prolatis verbis consecrationis deponit calicem super corporale dicens secrætæ:

Hæc quotiescumque feceritis in mei memoriam facietis.

Dein Genuflexus adorat, surgit, ostendit populo, deponit, operit, & iterum adorat.

Et sic tandem constat ex iis quæ sunt hactenus in medium allata, si vera est doctrina Transubstantiationis, quemadmodum ea & olim & hodiè à pontificiis Doctoribus assertur & propagatur, Christum in omni Sacramentali cœnâ interfici & occidi.

Mirum est autem sedem Apostolicam ab ipsis Apostolis tantopere descrepare. * Author ad Hebræos de Christo ait, per c. 9. 12. proprium sanguinem introivit semel in sancta, æternâ re. demptione inventâ. Semel, igitur non bis, non ter, non centies, non millies, non in infinitum. Æternâ redemptione inventâ; ergo non opus est aliâ redemptione, pro vivis & mortuis, pro peccatis & peccatis, & satisfactionibus & aliis necessitatibus ut illi scelerati nugatores non minus turpiter quam inepitè solent garris.

Eodem spectant quæ paulò post leguntur, Christus semel ob-
latus est ad multorum exhaurienda peccata; secundo siue
v. 28. peccato apparebit expectantibus se in salutem; igitur si
interpreti vulgato credimus, sicut Romani non solum credunt
ei, sed in eum, exhausit Dominus peccata mundi in cruce,
(sustulit saltem, αἴσχυντες omnia peccata hominum in Græcâ
veritate)

veritate) quorum utrumvis si ab eo factum est, quis non videt aliam dominem satisfactionem supervacaneam & inutilem esse?

* Néque sàde in manufacta sancta Jesus introivit, acerbissimâ passione defunctus, sed in ipsum Cœlum: * c. 9. v. 24.
neque est ut sàpè offerat semetipsum, quemadmodum Pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno; alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi: hunc autem semel in consummatione seculorum ad destinationem peccati per hostiam suam apparuit. * Secundum voluntatem Dei, in quâ voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Jesu Christi semel. * c. 10. v. 10.

Idem scriptor in eo capite quod posterius nono est undecimoque prius, majore adhuc impetu arietat pontificios errores, & obruit fluctu planè Decumano: Omnis quidem sacerdos, inquit, * præstò est quotidie ministrans, & eisdem sàpè offerens hostias, quæ nunquam possunt auferre peccata: * c. 10, 11.
hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in semipiternum sedet in dextrâ Dei, de cætero expectans donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus, unâ enim oblatione consummavit in semipiternum sanctificatos. 12, 13, 14.

Si scriptori ad Hæbraeos non creditur, habemus sanctum Paulum, si Paulus ab eo diversus est, eadem docentem primâ ad Corinthios, capite quinto versu septimo. Pascha nostrum immolatus est Christus itaque epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiae: sed in Azymis sinceritatis & veritatis, ait Pascha nostrum immolatus est Christus, semel nempe olim immolabatur, deinde pergit ostendere, quale festum istud sit, quod in ejus rei perpetuam memoriam à Christianis hominibus celebratur, nempe festum panum Azymorum, quos quamvis non dixero ad ipsam essentiam & constitucionem Sacramenti pertinere, tamen Paulino ævo eum fuisse morem Ecclesiæ Christianæ, mihi extrâ omnem dubitandi aleam positum videtur, & si mihi quæ sentio liberè loqui licet, mallem prefectò cœnam istam etiamnum in Azymo pane celebrari, non solum quia morem Dominicum, quantum fieri potest, oporteat servari, sed quod in Azymis inclusus delitescat sinceritatis typus & umbra, ut in fermento, pravitatis ac malitiæ, sicut Aposto-

Jus nos docet, quando sic *Corinthios* suos obtestatur, *Ἐστατεῖσθαι*, μη ἐν Χρυσῷ παλαιῷ, μηδὲ ἐν Χρυσῷ κανίας οὐ πονεῖσθαι ἀλλ' ὁντινοῖς εἰλικρινεῖσθαι οὐ αληθεῖσθαι. deinde statim sequitur: *ἴγε ταῦτα ὑπὲν ὁντινοῖς εἰπούσοις μην εὐωνυμίγνωστα πέποντο*: veruntamen cūm omnis mutatione cum periculo ac detimento Reipublicæ sacræ fermè sit conjuncta, ego non is sum qui existimem Ecclesiæ pacem propter τὰ μη ἀραικάρια ἔχοντα turbandom esse, sed ut Authori ad Hebræos *Paulus*, ita *Petrus* astipulatur *Paulo*, Epistolâ primâ capite tertio, versu decimo octavo; quia & Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injustifyis ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne, vivificatus autem Spiritu. Mirum est, uti dixi, non modò Apostolicos homines ab Apostolis ipsis, sed & successores Petri ab ipso *Petro* tantoperè discrepare, nisi forte ex eo ratio sit petenda, quod Pontifex infallibilis habetur, *Petrus* autem, cui *Paulus* restitit ad faciem, fallibilis erat, Piscatores utrique & Pontifex & *Petrus*, sed animas captabat *Petrus*, Pontifex crumenas, existimat nempe vir bonus clavibus nihil opus esse ubi non est thesaurus, & frustrâ commissam sibi esse solvendi potestatem si pecuniam non haberet & illud secum identidem cantillare solet, circumagens Apostolicum corpus in voluntabro Fisci.

Nil babet infelix paupertas durius in se

Quam quod ridiculos homines facit. —

Sacrificia in dupli potissimum genere collocantur, vel enim sunt expiatoria vel Eucharistica, Christus qui totam legem perfectè adimplevit in sacrificio sui præstítit utrumque.

Erat igitur primum sacrificium expiatorium sive sacrificium pro peccato: cuius sacrificii lex erat *Levitici* capite sexto versu ultimo. *Hostia quæ ceditur pro peccato, cuius sanguis insertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in sanctuario, non comedetur sed comburetur igne*; manifestum est igitur, si Christus ejusmodi sacrificium sit, tum corpus ejus comedî in cœnâ Dominicâ non debet; nedum ut existimemus Deum tam stupendo indies miraculo provisurum esse ut faciant homines quæ facere non licet, ntrum autem Christus ejusmodi sacrificium sit necne, dijudicabit inter nos & Pontificem Romanum Θρόποδος καὶ αραχηπτος. Author ad Hebræos, qui mihi certè videtur prævidisse Pontificium

cium scelus, & nè incideremus in laqueos Romanorum salutari di-
vinæ vocis oraculo præcavisse: alcribam, si placet, beatissimi
scriptoris verba ut habentur capite decimo tertio versibus à 10.
ad 13. *Habemus altare*, inquit, *de quo edere non habent potestatem*
qui tabernaculo deserviunt. *Quorum enim animalium infertur san-*
guis pro peccato in sancta per Pontificem, horum corpora cremantur
extra castra; propter quod & *Iesus ut sanctificaret per suum sanguinem*
populum, extrâ portam passus est: exeamus igitur ad eum ex-
trâ castra improprium ejus portantes; deinde sequitur versu de-
cimo quinto, *per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo*,
id est, fructum labiorum contentium nomini ejus: quasi dice-
ret, isto tunc ultimum peracto sacro alia nulla hostia jam restat
offerenda præterquam laudis & obedientiæ & gratiarum actionis;
reperient profecto se limam rodere dentibus vipereis Pontificii
circulatores, si quando hujus loci de nefando dogmate æternum
triumphantis manifestam perspicuitatem & invictas vires aude-
bunt vel eludere vel impugnare.

Sed quamvis ea est à nobis partitio sacrificiorum instituta,
ut dicamus alia ad expiatorium genus, alia ad pacificum vel
Eucharisticum pertinere, tamen istud etiam diligenter velim at-
tendi, dari nihilominus & in expiatorio genere aliquam ἀγάθε-
σιαν, & in Eucharistico manifestam expiationem, nam & in iis
sacrificiis quæ pro peccato, proque noxâ leviori offerebantur,
adeps & renes adolebantur super altare, quod ad gratiarum
actionem, & ad agnitionem divinæ bonitatis ac potentiarum perti-
nebat, & in hostiis pacificis & Eucharisticis quibus vesci fas erat,
& in quibus Deus & populus & sacerdos velut è communis qua-
drâ vicitabat, tamen sanguis eorum piaculari aspergillo super al-
tare suudebatur, & ad eam rem *Petrus respexisse* videtur, quando
Epistolam suam non minus veram quam Catholicam; hac dedica-
tione orditur. Πέτρος ἀπόστολος. Ἰνος Χριστος ἐκλεκτος παρεποδηγις
διασωστης Πόντου, Γαλατias, Καππαδοκias, Ασias καὶ Βιθυνias. Κατα
πολιγνωσιν Θεος πατρος ὁ ἀγαστηρ Πρόδρυμος, εἰς οἰτανγλιανον καὶ πακτο-
μονον αἴγιον. Ἰνος Χριστος. Et cit notissimus Rabbinorum Canon:
Hikkarhazebach Behazijath hadam; radix sacrificii est in aspersione
sanguinis, hoc est, sine sanguine fuso & asperso nullum est sacrifici-
um; fiebat autem ex istâ piaculai sanguinis aspersione, ut sanguis
pollu-

pollutus & contaminatus offerentium peccatis in esu potuque Mo-
saico esset interdictus, neque intrà eos limites res ista substituit, ut
sacrificiorum sanguis solum esset illicitus, reliquorum autem ani-
malium permisus, nam & reliqua animalia quæcunque ad usus
quotidianos domesticosque mactabantur, non nihil de sacrificiorum
naturâ participabant, idcirco in Deserto & in Itinere de Aegypto
versus terram sanctam, quando populus omnis circâ tabernaculum
castrametari solebat, omnia animalia quæcunque demum essent,
& ad quoscunque usus mactata, ad ostium tabernaculi mactanda
adducebantur, quoniam sanguis eorum expiatorius erat & propter
peccata populi Deo debebatur, qui mos quamvis postea in desue-
tudinem abierit, quando populus per terram Canaan idem latè di-
spersus procul ab æde Solymitanâ disjuncti, non possent eo pecu-
des & armenta adducere, tamen Deus jus suum in sanguinem isto-
rum animalium nunquam amisit, ex quo satis constat omnem
ubicunque sanguinis vel esum vel potionem semper Judæis illicitam
vetitamque permanuisse: igitur quamvis convenit inter nos
& Pontificios Mosaicam legem, jam inde à passione Dominicâ, &
à scisso templi Judæorum velo abrogatam, antiquatam, irritam &
exoletam esse, tamen si Christus quatenus recipitur in sacrificio
Missæ, sit verè & propriè dictum sacrificium, sacrificii natura
eadem manet, & erit semper quandiu sacrificia manere statuantur,
illicitum de eorum sanguine, utpote fædo, & polluto, & ad Deum
solum ad expianda sacrificantium peccata pertinente, participare.

Abundè igitur liquet cum Christus peccata nostra portaverit
in cruce, & fuerit propriè dictum sacrificium pro peccato, quæ
eadem ratio erat, attestante divino scriptore, cur extra portam sup-
plicio est affectus, quod neque carnes neque sanguis ejus, refra-
gante nimis sacrificii naturâ, possunt à quovis homine Chri-
stiano licite gustari, & consequenter eam Ecclesiam quæ non mo-
do licitam, sed necessariam facit istusmodi χειροφαγία in hæresi
profligatissimâ cubare.

Sed dicent illi fortasse, imò certè dicturi sunt, Christum non
modò sacrificium pro peccato, sed & Pascha nostrum esse, idè-
que quamvis ut hostia piacularis neque potest comedî, neque de-
bet, tamen ut Pascha & posse & debere, subtiliter illud quidem,
sed nimium acumen confudit a seipso; nam idè quia Pascha
est

est non licet sanguinem ejus bibere, quia Pascha est sacrificium, ut & res ipsa clamat, ut aperiè liquet ex scripturis & Veteris & Novi Testamenti, ut Rabbini ad unum omnes agnoscunt, & *Josephus & Philo Judæus* fatentur, & ut est à magno viro quem, nè interfit suis laudibus, non ausim nominare liquidissimè ostensum. Pascha nostrum erat *Christus*, sed erat Pascha perpetuum, & nunc ex Paschate intercessor factus est ad dextram Patris in cælo constitutus, sanguine suo semel satissecit in aeternum pro peccatis mundi, ut super ex disertis Apostolorum verbis demonstratum est, ideoque ex eo ipso quod est Pascha perpetuum, caro ejus comedi non potest quia sanguis non potest fundi, & carnem sacrifici comedere nondum fuso sanguine est absurdum, quia ista sanguinis emissio fusio que constituit sacrificii naturam: Quod si *Christus* perpetuò occidens esset, & posset quotidianum Pascha fidelibus præbere, certè illi potius per saecula moribundo, quam alii cuivis congrueret. *Lucani mortientis numeros* recitare.

*Scinditur avulsus nec sicut vulnere sanguis
Emicuit latus, ruptis cadit undique vevis,
Discursuque animæ dæversa in membra meantis,
Interceptus aquis, nullius vita perempti.
Est tanta dimissa viæ.* —

Sed concedamus si placet, licere comedere Christum ut Pascha nostrum, sed non licet comedere ut sacrificium pro peccato, igitur idem corpus & easdem carnes eodem tempore licet & non licet comedere, quod est absurdum, nam profectò si abstinentum nobis est à carnis victimæ piacularis, & si Pascha cum victimâ piaculari idem sit, etiam ut à Paschate abstineamus necesse est.

Pascha nostrum erat *Christus*, igitur non licet vivum, non licet integrum singulis deglutire: Quoniam Paschata à familiis vel ceteris comedere debebant, quorum singuli absument partem sacrificii, eos cœtus *Hebræi Chabouroth* vocant, Græci *φεγγάς*, nos possumus Latinè contubernia dicere. * Sed si *Romanis* credimus, in è missalis parte quæ est de solemnitate corporis *Christi*. * *Pag. 376.*

*A sumente non concisus,
Non confræsus, non divisus,
Integer accipitur.*

Fracto demum Sacramento
Nè vacilles sed memento
Tantum esse sub fragmento
Quantum toto regitur.

Nulla rei sit scissura:
Signi tantum sit fractura:
Quâ nec status nec statura
Signati minuitur.

Pascha nostrum erat & est Christus, igitur nulla est imputativa participatio, neque possunt Sacerdotes in Christiano cœtu seorsim & separatim ab aliis communicare, & tamen Romani dicunt,

Sumit unus sumunt mille,
Quantum isti tantum ille.

Pascha nostrum erat Christus, ergo Calix Laicis non est denegandus, nam in Paschate Calix nemini denegatur, igitur ait Christus in sui Paschatis institutione, *mem. Ἡ ἀρτὸς τῶν, bibite ex eo omnes, & Evangelistarum non nemo testatur Apostolos omnes dicto paruisse, ἀπορ, inquit, Ἡ ἀρτὸς τῶν·* igitur vñ nobis, qui in eas fæces temporum incidimus, ubi Synodi Constantiensis audacia plus apud homines malefanos valet, quam ipsa Christi diserta, expressa, clara institutio, cum usu Apostolico conjuncta.

Denique Pascha nostrum erat Christus, igitur non licet consecratos panes in sacrario servare, ut ad ægrotos vel absentes deferrantur, quia Pascha eâ nocte quâ celebratum est debuit absumi. Sed dies me desiceret si omnia nunc exequi velim; concludo igitur Transubstantiationem repugnare Legi Mosaicæ, & Evangelio Christi, & rectæ Rationi.

